

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Millî Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Gülcan KAÇMAZ SAYYİĞİT

Van Milletvekili

Kafkasya'nın kadim halklarından Çerkesler, yüzyıllarca birçok katliam ve sürgünlerle karşı karşıya kalmışlardır. Özellikle 16'ncı yüzyılda başlayan Çerkesya'nın işgaliyle birlikte Çerkes halkı için zorlu yıllar da başlamıştır. Çarlık Rusya'sının galip gelmesiyle savaşlar sona ererken 21 Mayıs 1864'te ilk büyük sürgün başlamıştır. Bunun sonucunda anavatanlarından sürgün edilen Çerkeslerin sayısının 1 milyondan fazla olduğu belirtilirken yüz binlerce insanın da günlerce süren yolculuklarda açlık ve hastalıktan dolayı yaşamını yitirdiği belirtilmektedir. Bu sebeple Çerkesler birçok ülkede her yıl 21 Mayıs'ta gerçekleştirdikleri anmalarla yaşamını yitirenleri anarken politik ve kültürel alanlarda yaşadıkları sorunları kamuoyuyla paylaşmaktadırlar.

Türkiye'de birçok halk gibi Çerkeslerin yaşadığı sorunlardan bir tanesi de anadiliyle ilgilidir. Çünkü Kürtçe, Lazca vb. diller gibi Çerkesce de tekçi politikalarla etkilenmiştir. Bu süreçte bazı yerlerde "Kefere dili, moskof dili" yaklaşımlar da görülürken Temmuz 2022'de Kayseri'de Çerkesce konuşan yurttaşlar ırkçı söylemlere maruz kalmışlardır. Bunun sebeplerinden bir tanesi de Anadolu, Mezopotamya ve Trakya coğrafyalarının geçmişten bugüne taşıdığı bio-kültürel çeşitliliğin inkâr edilmesidir. Söz konusu politikalarla birlikte Türkçe dışındaki diller daima bir tehdit olarak algılanmıştır. Buna karşın bugün Çerkes dernekleri de soykırımın tanınması ve anadillerinin korunması amacıyla mücadele etmektedirler. Çünkü Çerkesçenin nesilden nesile aktarımı zayıflarken anadilinin konuşabilenlerin sayısı da günden güne azalmaktadır.

Özellikle anadiline yönelik herhangi bir koruma programının olmaması Türkçe dışındaki dillerin üzerindeki yok olma riskini de arttırmaktadır. Bugün Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) 2016 yılında güncellenen "Tehlike Altındaki Diller Atlası" verileri; dünyada konuşulan 6 bin dilin %43'ünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu Diller Atlası'nda Türkiye'de de en az 15 dilin yok olma tehlikesi taşıdığı belirtilmiştir. Konya'nın Sille Köyü'nde konuşulan Kapadokya Yunancası, Marmara Bölgesi ve Kafkasya'da yaygın olan Ubihça ile Diyarbakır'da konuşulan Mlahso dilinin öldüğü düşünüldüğünde anadillerin nasıl bir riskle karşı karşıya olduğu da anlaşılabilir. Bu sebeple Kürtler başta olmak üzere diğer halklarında en temel talebi anadilinin Anayasal güvenceye alınarak korunup geliştirilmesidir.

Bu bağlamda;

- 1 - Türkiye’de yaşayan Çerkeslerin anadiliyle ilgili sorunları hakkında bugüne kadar herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Bakanlığınızın gündeminde Çerkesceyle ilgili bir çalışma var mıdır?
- 2 - Çerkescenin dokümantasyon çalışmaları yapılmış mıdır? Yapılan dokümantasyon çalışmaları nelerdir?
- 3 - Türkiye’de Çerkesce konuşan kişi sayısı bilinmekte midir? Buna yönelik herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
- 4 - Çerkescenin korunması ve geliştirilmesi amacıyla bugüne kadar hangi adımlar atılmıştır? Çerkesceyle ilgili hayata geçirilmesi planlanan projeler var mıdır?
- 5 – Türkçe dışındaki dillerin yasal güvenceye kavuşturulmamasının sebebi nedir? Bu yönde herhangi bir çalışma yapılması planlanmakta mıdır?